

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4699/2022
20.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирјана Деретић адвокат из ..., против тужене „NLB Komercijalna banka“ ад Београд, чији је пуномоћник Јована Алексић адвокат из ..., ради поништаја решења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3542/21 од 20.04.2022. године, у седници већа одржаној дана 20.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3542/21 од 20.04.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2976/20 од 18.02.2021. године, ставом првим изреке, поништено је као незаконито решење тужене о отказу уговора о раду бр. .. од 28.06.2018. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да врати тужиоца на рад у року од 8 дана од дана пријема писаног отправка пресуде. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде штете у виду изгубљене зараде услед незаконитог отказа, исплати тужиоцу износ од 823.724,41 динар са законском затезном каматом на новчане износе наведене у том ставу изреке почев од означених датума до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да у име и за рачун тужиоца изврши уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање надлежном фонду пензијског и инвалидског осигурања и доприноса за здравствено осигурање Републичком фонду за здравствено осигурање за период од 25.07.2018. године до 30.06.2019. године, и то на износе из става четвртог пресуде у року од 8 дана од дана пријема писаног отправка пресуде. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да на име трошкова парничног поступка исплати тужиоцу износ од 309.405,00 динара са законском затезном каматом од дана када наступе услови за извршење до исплате док је у преосталом делу, за период од 18.02.2021. године до дана наступања услова за извршење, захтев за исплату законске затезне камате на износ трошкова поступка одбијен као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3542/21 од 20.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 2976/20 од 18.02.2021. године у првом, другом, трећем и четвртном ставу изреке. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу петом изреке првостепене пресуде и обавезана тужена да на име трошкова парничног поступка плати тужиоцу износ од 469.905,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, са законском затезном каматом од дана извршности решења до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошова другостепеног поступка. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде трошкова за састав жалбе исплати тужиоцу износ од 18.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, док је захтев тужиоца за накнаду трошкова на име састава одговора на жалбу у износу до 16.500,00 динара одбијен као неоснован.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуног утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је у одговору на ревизију предложио да се иста одбије као неоснована и тужена обавезе на накнаду трошкова поступка поводом тог правног лека

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. и члана 441. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија тужене није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на постојање других битних повреда одредаба парничног поступка због којих се, под условима из члана 407. ств 1. тачке 2. и 3. ЗПП, тај правни лек може изјавити. Наводима ревидента да побијана пресуда има недостатака због којих се не може испитати – изостанак разлога о битним чињеницама, нејасност и противречност образложења и противречност образложења са садржином доказа у списима, указује се на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, која није законски разлог за ревизију.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је 25.12.2017. године упутио туженој писани захтев да му се одобри одсуство са рада ради неге детета јер је његова супруга почела да ради у иностранству. Уз захтев приложени су изводи из матичне књиге рођених за троје малолетне деце (треће дете рођено у септембру 2017. године), потврда о запослењу супруге и споразум закључен у писаној форми са супругом о коришћењу права на одсуство са рада ради неге детета. Тужена је 09.02.2018. године писмено обавестила тужиоца да нема право на коришћење одсуства са рада по том основу зато што његова супруга није запослена на територији Републике Србије и не остварује права у складу са Законом о раду. По пријему овог обавештења тужилац се састао са лицем постављеним на радно место директора Одељења за радне односе у Сектору тужене за људске ресурсе, са којим је разговарао о свом радном статусу и опцијама као што су неплаћено одсуство и споразумни престанак радног односа. Тужилац након тог разговора није подносио писани захтев за одобрење неплаћеног одсуства, а са рада је оправдано изостајао све до 16.04.2018. године. Почев од тог датума тужилац није оправдао свој изостанак са рада, због чега је тужена покренула поступак за утврђивање његове одговорности за учињену повреду радне обавезе, односно радне дисциплине. У складу са својим општим актом – Правилником о раду Комисије за спровођење поступка ради утврђивања одговорности запослених тужене и разлога за отказ уговора о раду или изрицање мера за непоштовање радне дисциплине

и повреде радне обавезе од 04.12.2017. године, тужена је образовала комисију која је на седници од 04.05.2018. године једногласно предложила да се тужиоцу достави упозорење о постојању основане сумње да је учинио повреду радне дисциплине. Тужиоцу није упућен позив за ту седницу комисије. Упозорење је сачињено 16.05.2018. године и није уручено тужиоцу на радном месту или на кућној адреси, о чему је 05.06.2018. године сачињена службена белешка и упозорење истог дана објављено на огласним таблама у седишту тужене и просторијама где се налазило тужиочево радно место. Тужилац се није изјаснио на наводе из упозорења, а оно је скинуто са огласних табли 13.06.2018. године, убрзо након почетка радног времена. Комисија тужене је на седници од 22.06.2018. године предложила извршном одбору изрицање мере отказа уговора о раду. Тужилац није био позван ни на ту седницу. Решењем извршног одбора тужене од 28.06.2018. године тужиоцу је отказан уговор о раду због повреде радне обавезе из члана 9. став 1. алинеја 5 Анекса уговора о раду од 06.02.2012. године и непоштовања радне дисциплине из члана 72. став 1. тачка 3. Колективног уговора, са образложењем да је на основу података из електронске евиденције радног времена утврђено да је тужилац неоправдано одсуствовао са посла од 16.04.2018. године. Решење о отказу уговора о раду тужиоцу је уручено објављивањем на огласној табли.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одлучио да усвоји тужбени захтев и поништи решење о отказу уговора о раду, а тужену обавезе да врати тужиоца на рад и да му надокнади штету проузроковану незаконитим решењем. По становишту тог суда, право на одсуство ради неге детета могу подједнако користити оба родитеља и за то нису прописани никакви додатни услови, тако да је тужилац уживао заштиту од престанка радног односа у смислу члана 187. Закона о раду јер је туженој било познато да тужиочева супруга ради у иностранству и није донео одлуку о његовом захтеву за коришћење одсуства са рада по том основу. Поред тога, по налажењу првостепеног суда, тужиоцу је у поступку доношења побијаног решења поређено право на одбрану зато што тужени није поштовао правила процедуре прописане његовим општим актом.

Другостепени суд је, прихватајући у битном разлоге нижестепеног суда, одлуку о одбијању жалбе тужене и потврђивању првостепене пресуде у погледу одлуке о главној ствари, засновао првенствено на повреди тужиочевог права на одбрану. С тим у вези, тај суд се позива на Правилник тужене од 04.12.2018. године којим је, поред осталог, прописано да се запослени против којег је покренут поступак позива на седницу комисије писаним путем (позивом), у којем се обавештава да на седницу може доћи лично или у присуству адвоката којег овласти, уз упозорење да ће се поступак спровести ако се он не одазове позиву, а свој изостанак не оправда. Зато, по становишту другостепеног суда, тужена није поштовала процедуру прописану својим општим актом јер тужиоцу није упутила позив за седнице на којима је одлучено о постојању повреде радне обавезе и радне дисциплине. Осим тога, по налажењу тог суда, тужена је повредила и правила о достављању упозорења из члана 185. став 4. Закона о раду, јер је исто скинула са огласне табле пре истека рока од 8 дана од дана његовог истицања. Из тих разлога, другостепени суд је оценио као ирелевантне жалбене наводе тужене да тужиоцу није признато право на одсуство са рада ради неге детета и да зато нису били испуњени услови за посебну заштиту запосленог која је предвиђена чланом 187. Закона о раду.

Изложено правно становиште нижестепених судова о повреди права тужиоца на одбрану, као разлогу за поништај оспореног решења о отказу уговора о раду, прихвата и ревизијски суд.

Да би отказни разлог могао бити примењен послодавац мора утврдити чињенице и утврдити околности за које закон везује његов настанак. У том поступку запосленом мора бити омогућено да се изјасни. Престанак радног односа због учињене повреде радне обавезе или радне дисциплине је законит ако је запослени пре давања отказа саслушан, и ако му је омогућено да се брани и изјасни о постојању разлога за отказ уговора о раду. У том смислу говори и Конвенција Међународне организације рада број 158 о престанку радног односа („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“ број 4/83), тако што прописује да се отказни разлози понашања не могу применити пре него што раднику омогући да се „брани од навода“.

Тужена је својим општим актом – Правилником од 04.12.2017. године, прописала начин рада комисије у поступку за утврђивање повреде радне обавезе услед кривице запосленог и непоштовања радне дисциплине. Тим општим актом (члан 6. став 1-4) предвиђено је да се запослени позива на седницу комисије писаним позивом, који садржи обавештење да у том поступку може овластити адвоката за заступање, као и упозорење да ће се седница одржати у његовом одсуству ако не оправда свој изостанак. Тужилац није био позиван на седницу комисије од 04.05.2018. године (када је донета одлука да му се достави упозорење о постојању разлога за отказ уговора о раду) и седницу од 22.06.2018. године (када је донета одлука да се извршном одбору тужене предложи изрицање мере отказа уговора о раду). Овим пропустима тужена, како то правилно закључује другостепени суд, повредила је правила поступка за утврђење одговорности тужиоца за повреду радне обавезе и радне дисциплине која је сама прописала својим општим актом, чиме је тужиоцу онемогућено да се изјасни о свим околностима битних за одлуке донете на наведеним седницама и ускраћено му право на одбрану.

Одредбом члана 180. став 1. Закона о раду предвиђена је дужност послодавца да пре отказа уговора о раду у случају из члана 189. став 2. и 3. тог закона, запосленог писаним путем упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду и да му остави рок од најмање осам дана од дана достављања упозорења да се изјасни на наводе из упозорења. Садржина упозорења прописана је ставом 2. наведене одредбе. Упозорење је акт покретања отказног поступка који треба да изазове реакцију запосленог и његово изјашњење о предоченим отказним разлозима, што значи да представља део права запосленог на одбрану. Оно се доставља запосленом као и сваки други појединачни акт (члан 193. став 2. Закона о раду), лично, у просторијама послодавца, односно на адресу његовог пребивалишта и боравишта, а ако то није могуће објављивањем на огласној табли послодавца, и по истеку осам дана од дана објављивања сматра се достављеним (члан 185. став 2. и 4. Закона о раду). Рок од осам дана почиње да тече првог наредног дана од објављивања упозорења на огласној табли послодавца, у овом случају од 06.06.2018. године и истиче протеком осмог дана, у овом случају 13.06.2018. године. Упозорење је скинуто са огласне табле туженог пре истека последњег дана рока, убрзо након почетка радног времена на дан 13.06.2018. године, што значи да достава упозорења тужиоцу није била правилна.

Из наведених разлога, нису основани наводи тужене да је са становишта повреде тужиоцевог права на одбрану, као разлога за незаконитост решења о отказу уговора о раду, погрешно примењено материјално право. Нема ни погрешне примене одредбе члана 191. Закона о раду. Ставом 1. те одредбе прописано је да ће се, ако се у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог одлучити да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате припадајући доприноси за обавезно социјално осигурање за период

који није радио. По становишту ревизијског суда, повреда права тужиоца на одбрану у поступку утврђења његове одговорности за отказ уговора о раду који је претходио доношењу побијаног решења о отказу уговора о раду, битно утиче на његову законитост због чега се не може применити члан 191. став 7. Закона о раду.

Нису основани ни наводи ревидента о погрешној примени материјалног права приликом одлучивања о трошковима поступка, јер је другостепени суд за предузете радње досудио награду за заступање адвоката правилном применом чланова 156. и 154. ЗПП у вези са тарифним бројевима 14. и 15. важеће Адвокатске тарифе.

Следствено изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Трошкови одговора на ревизију, по оцени Врховног суда, нису били нужни. Зато је захтев тужиоца за њихову накнаду одбијен и применом члана 165. став 1. у вези члана 154. став 1. ЗПП одлучено као у другом ставу изреке.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић